

Zsinati urvacsorai agenda.

A kékszemü Genezáreth tó körül a sötét éjszakából lassan bontakozik az élet, a reggeli világosság. Millió virág fordítja ártatlan tarka szromarcát a felkelő nap arany sugarai felé. A természet szépségétől megbűvölt daloló madarak ezrei zen-gik a Istent dicsérő himnusz... boldogan. A part melletti há-zak boldog lakói — piros arcu ifjak és nótás ajku lányok — imádságos énekszó mellett mennek a munka aranybuzakalászt termő áldott mezejére. Kezdődik a munka, a zaj, az élet a szép természet kebelén. Ők... ott... mind boldogok!

Ám az életvértől duzzadó szép természet ölen, a gyö-nyörü tengerparton, az izletes gyümölcsöt termő fügefák, hara-gos zöld levéltől diszlő kaktuszok és életet szimbolizáló mirtu-szok között siró emberek is járnak. Siró emberek, kiknek nehéz a szivök, felhős a lelkük, kiknek az ajakán fájdalmas panasz van. Apátlan és anyátlan didergő árvák, szegények és koldu-sok, csalódott szivüek és betegek százai bolyonganak ottan, akik mind sováro-gva várnak valamit. Várják a vigasztaló szót, az enyhítő balzsamot, az életet megszépítő jóságos erőt.

S im meggyötört szivök bús várakozása közben egyszer csak a távoli Libánon cédrusai felől egy jóságos emberi alak bontakozik ki. Egyre gyorsabban jön a szegények, betegek, csalódott szivüek százai felé. Ő az... ő az, kiről annyi szépet és jót hallottak... az áldott aranyszivü Jézus. Megáll előttük... szeliden végig tekint rajtuk. Majd ajkai jóságosan szólásra nyil-nak: „Jöjjetek énhozzám — világszegényei, éhező koldusok, csalódott szivüek, szenvedők és árvák — kiknek nehéz az éle-

tük és én megnyugtatlak és megerősítek titeket". S nála megnyugvást találtak . . . tőle új erőt nyertek.

* * *

Jézus halála után nehéz napok, szomorú idők, keserves évszázadok jöttek követői ellen. Zsidók gyűlölték, pogányok üldözték, Saulok bebörtönözték, Nérók meggyilkolták, Diokiécianok keresztre hurcolták, egyház fölött vezetői kiszipolyozták, a lelki világosság fényétől elzárták s ők e földi hatalmasságok előtt elbujva, rejtekhelyeken, földalatti katakombákban, vagy magánházaknál imádhatták az Istent és élhettek uriszent vacsorával.

De e terhes és sötét időkben — mint a Genezáreth tó partján vigasztalást és erősítést várók százaihoz — mindig eljött Jézus a lelkek sóhajára s lelkének varázserejével meggyógyította és megerősítette az őt váró sziveket. Saulnak elméjét a damaszkusi úton megvilágosította s keresztény üldöző Saulból Pál apostolt formált. Kegyetlen Nérók helyébe Nagy Konstantinokat adott.

A 16-ik század vallási forrongásában, mikor az evangéliumot elhomályosították és sötét káosz terjengett a lelkek felett, meggyújtotta a régi világosságot a reformációban, főképp Dávid Ferenc hatalmas szellemében. A 18-ik század megmételezett lelkeségébe, mikor a felszinen úszó hősködők a vallás-tanítást az iskolából kizárni akarták s némely országokban még azt sem nézték jó szemmel, ha az édesanya gyermekét otthon a Jézus szellemében imádkozni tanította: a lelkesedés tüzeit lánggra lobbantotta a jobbak szívében, mellyel a vallás gyűlölköket lefegyverezni tudták. A 19-ik század vége felé pedig mi magunk is láttuk, hogy új életet hozott az emberi gondolkodás világába azok által a jótékony emberbaráti alkotások és humanisztikus intézmények által, melyek az embert az emberi méltóság magaslatára emelték.

Óh, eljött Jézus az évszázadok folyamán mindig, mikor szükség volt a vigasztalásra vagy a bátorításra s szólott: „Jöjjetek énhozzám — ti üldözött hithősök, megkínzott vallásbajnokok, egyházépítők — kik megfáradtatok és én megnyugtatlak és megerősítek titeket". S nála megnyugvást találtak . . . tőle új erőt nyertek a jövő küzdelmeihez.

* * *

Talán sohasem volt nehezebb az élet, testvéreim, mint a

mi napjainkban. Falvak és városok népe, földmivesek és szellemi munkások, iparosok és kereskedők ajakáról naponta felsir a fájdalmas kérdés: mi lesz velünk, ha a helyzet nemhogy javulna, de napról-napra még nehezebbé válik. Óh megértem az én unitárius keresztény testvéreimet, akik az életgond nehéz keresztje alatt nyögnek... akik esténként a lámpavilág mellett égő homlokukat két tenyerükbe hajtják s búsan kérdik saját maguktól: vajjon mit hoz reánk a holnap, mit adunk enni éhes gyermekeinknek, mi lesz a mi anyaszentegyházunkkal és intézményeinkkel, hol van az a jóságos mindenható erő, mely kivezessen minket, anyaszentegyházunkat és intézményeinket a pusztulás mély örvényéből? Nehéz harcot vívunk máma az étellel a mindennapi kenyérért, a megélhetésért és gyermekeink jövőjéért. De úgy tetszik hiába való minden szorgalmunk és buzgóságunk, törekvésünk és kitartásunk, mégis csak szegények vagyunk s nélkülözés a sorsunk.

És e nehéz terhek hordozásában elfáradtunk mindannyian ugyebár? Elfáradt a földmives ember, ki kezét szüntelenül az ekeszarván tartja, kinek szántóföldje csak nehéz munka után terem s mégis folyton zaklatott az élete; a zsellérházban lakó napszámos, kinek nincs egyebe, csak kenyeret kérő sok gyermeke; az iparos és kereskedő, kinek reggeltől-estig műhelyében vagy üzletében talpon kell állania s mégis a megromlott gazdasági viszonyok miatt csak tengeti életét egyik napról a másikra. Elfáradt a hivatalnok, a belső ember, a szellemi munkás, ki a régi becsület utját el nem cserélné semmi anyagi kincsért, inkább nyomorog és koldusbotot veszen. Elfáradt a hivatását megértő édesanya, kinek a családi tűzhely gondozása mellett, azt a munkát is kell vállalnia máma, hogy beleoltsa gyermeke lelkébe azokat az érzéseket, amelyek, ha nincsenek ottan, mint oldott kéve széthullunk és megsemmisülünk.

Óh ti elfáradt földmívelők és napszámosok, kézi, vagy szellemi munkások, sirók és szebb jövődőt várók, üldözött hithősök és megkinzott vallásbajnokok — *egyházépítők* — nem halljátok az emlékezet asztalánál? ma is beszél Jézus: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, kik megfáradtatok és én megnyugtatlak titeket”. Jöjjetek a munkának áldott mezejéről, könnyel és verejtékkal öntözött halmok és bércek aranybuzaszemet termő barázdáiról, avagy a szellemi élet küzdő porondjáról az én asztalomhoz, az új erőszerzésnek eme kedves forrásához!

Az ő asztala megnyugvásnak és új erő szerzésnek a forrása... Jöjjünk hát ide, hogy zaklatott életünk megnyugvást találjon, hogy új erőt és hősiességet nyerjünk a becsületes, tiszta, öntudatos unitárius élet tovább folytatásához, egyházunk és intézményeink megtartásához, boldogulásunkhoz és embertársaink boldogításához. Előbb azonban imádkozzunk...

Ima urvacsora vétel előtt.

Mint szomjuhozó szarvas a hús forráshoz, mint nyári tikasztó melegben utazó és elfáradt vándor a védelmet és pihenést nyújtó lombkoronás fa árnyékába s mint súlyos szenvedésben egyre gyengülő beteg a felgyógyulás után, úgy vágyakozunk óh Isten, óh Atyánk, óh gyógyító orvosunk, a lelkünk nagy szomjuságát lecsillapító, szívünk békességét elővarázsoló s erőink megacélozását jelentő eme szent asztalhoz, az emlékezés helyéhez, a Jézus szenvedéseire emlékeztető ezen áldott forráshoz.

Óh engedd meg Atyánk, hogy lelki szomjunk lecsillapítása, szív békénk megteremtődése és lelki erőink ujjászületése végett, ide járulhassunk. Mert nagy szükségünk van ezekre máma nekünk. Nagy szükségünk van arra, hogy lelkünk megteljed Jézus szellemének üdítő vizével, hogy bölcsen láthassuk törvényhozásunkban azt, ami egyetemes egyházi érdekünk szempontjából elsőrendű dolog. Égetően fontos, hogy a szívek békével távozzanak majd haza — a nagy zsinat után — dolgozni tovább vallásunk és egyházunk erősítésében. És jelentősége felmérhetetlen annak a ténynek, ha itt új erőt, kitarlást és lelkesedést kapunk a jövőnk a te szent akaratod szerinti tovább építéséhez.

De mielőtt az emlékezés asztalához, az új erő-nyerés e forrásához járulnánk, arra kérünk édes jó Atyánk, hogy ha eddig — mint vezetők — tévedtünk volna egyházi dolgaink irányításában, vagy mint közkatónák erőtlenekek lettünk volna egyházunk támogatásában; ha a sors haragos keze által felvert nyomoruság-hullámok ingadozókká tettek volna jobb jövőt váró reménységünkben; ezt most bocsásd meg nekünk.

Tégy méltó vendégeivé a szent asztalnak. Gyujtsd fel lel-

künk tüzét az emlékezés fényénél, hogy mint Jézus a Getsemáné kertben és a golgotai szenvedés sötétjében, mi is lássunk és szeressünk, megbocsássunk és új erőt kapjunk s tudjunk dolgozni és imádkozni közös nagy érdekeinkért, egyházunkért, jövőnkért, boldogulásunkért és embertársaink boldogításáért. Hallgass meg Miatyánk . . . Ámen.

Bálint Ödön,
karácsonyfalvi lelkész.

Urvacsorai beszéd és imák.

Irta és a cristuri zsinaton 1934. szept. 2-án elmondotta: Pál Tamás
küküllődombói lelkész.

„Jöjjetek én hozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterhelgettetek és én megnyugosztalak titeket”. (Máté 11. 28.)

Keresztény testvéreim! A gondviselés a történelem folyamán mindig gondoskodott arról, hogy azok az események, melyek az ember fejlődésére s így az egyetemes emberi élet tökéletesedésére befolyással lehetnek; vagyis, amelyek úgy egyéni, mint általános emberi szempontból értéket jelentenek, megörökítenek; továbbá, hogy az eseményekkel összefüggő, mintegy azokat előkészítő nagy jellemek, egyéniségek emlékezetben maradjanak, haláluk után is tovább éljenek. Ezt a szép és magas hivatást a népek, nemzetek, egyházak, felekezetek és más társadalmi alakulatok életében az ünnepek s az ezekkel kapcsolatos ünnepi szokások, gyakorlatok, szertartások végzik és végzik a jelenben is. A gondviselés ezen bölcs intézkedése az emberiség részére a legnagyobb áldást jelenti, mert a multnak drága értékeit megmenti s a jelen számára megközelíthetővé teszi s ezáltal minden idők embere elé követendő példát állít. Az az ember, aki az ünnepi hangulatba egészen beleéli magát, föltétlen hatása alá kerül a megelevenedő eseménynek s az ezt előidéző hősnek, vagy hősöknek: akarata ellenére is hozzáméri mindennapi gyarló, önző, kicsinyes életét, a felemelőbb, az igazabb, a valóban emberi élethez; ahhoz

igazodik, átalakul, más emberré, öntudatosabb, lelkesebb, buzgóbb emberré lesz.

Az ősei hitéhez hű zsidó, amikor husvétot ünnepel s az ősi ritus szerint kovásztalan kenyeret és husvétit bárányt eszik, tulajdonképpen nem egyebet tesz, mint átéli lelkében a hajdani ősök Egyiptomból való kiszabadulását s azt a nagy örömet, amely az elnyomatásból kiszabadult népnek lelkét betöltötte. Amint az ünneplés áhítatában együtt örvend az örvendező ősökkel s hálás érzelmek között borul le a nagy nemzetmentő és törvényadó hősnek, Mózesnek az emlékezetben megelevenedő szellemalakja előtt, határtalan lelki erő és csodálatos nemzeti és vallási öntudat ömlik át lelkébe. Jézus is egy ilyen ünnep áhítatában ismerte fel elhívását már 12 éves korában, ennek adott kifejezést, mikor a szülői feddő szóval szemben így felelt: „Nem tudjátok-e, hogy nekem azokban kell foglalatosságnak lennem, amelyek az én Atyámnak dolgai“.

Ünnepeink és a velük kapcsolatos ünnepi szent cselekményeink számunkra is mind erőforrások, mert önismeretre vezetnek, hivatásunk tudatára ébresztenek és áldozathozatalra bírnak. Mikor igazán, őszintén és egész lélekkel ünnepelünk, akkor semmi miatt nem aggódunk, semmiben nem kételkedünk és semmitől sem félünk, mert az ünnep áhítata hitet, reményt és bátorságot ad.

Közelből és távolból sok gátló körülmény ellenére is összegyűltünk, hogy az ősi gyakorlat szerint a testvéri szeretet erősítésére ünnepet szenteljünk és hogy a nehéz és megpróbáló időhöz szabott súlyos feladataink megoldásához módot keressünk és erőt merítsünk. Ha a magasztos cél megvalósításában a külső körülmények meg is akadályoznak,* lelkünk erőforrásához elérkeztünk, mert ez az asztal a rajta levő szimbolikus szent jegyekkel: a kenyérrel és a borral a mi erőforrásunk; az volt hajdan is és az ma is. Nem olyan, mint a Jákób kutja, melyből csak egy fajhoz tartozó nép gyermekei merithetnek vizet, olyan vizet, melyből aki iszik, ismét megszomjuhozik, hanem olyan forrás ez, amelyből a lélek vize ömlik, melyből aki iszik, soha meg nem szomjuhozik s merithet ebből faji és felekezeti különbség nélkül mindenki, aki szomjuhozik és aki kívánja ezt a vizet.

* A zsinat megtartását a hatóságok megakadályozták.

Ezt a forrást maga Jézus nyitotta meg élete utolsó estéjén, nagycsütörtökön este. Akkor, amikor biztosan tudta, hogy személyes jelenlétével többé már nem teljesítheti hivatását. Nem akarta, hogy a munkamező megfelelő munkás nélkül maradjon; a megkezdett nagy mű befejezetlenül félbemaradjon. Ezért úgy intézkedett, hogy ő, ki mindig csak a mások javát és üdvét szolgálta s az emberiségnek a bűnből és megalázott helyzetéből való megváltását munkálta, még a halál után is éljen, nem hiuságvágyból, nem önérdékből, hanem azért, hogy a szenvedőknek vigasztalója, az aggodalmaskodóknak bátorítója s a kereszthordozóknak segítőtársa s így az emberiségnek igaz barátja és megváltó mestere maradhasson mindörökké.

Egyszerű intézkedés és mégis milyen fenséges; de milyen értéket és áldást jelent azoknak, akik könnyezve, verejtékezve, meggyalázva, elnyomva, testileg és lelkileg megterhelve járják életük utjait.

Jöjjetek ide testvéreim, akármelyik szakaszát járjátok az élet utjának, álljátok körül igazi áhitattal, lelki vágyódással és őszinte emlékezéssel ez asztalt s vegyétek e jegyeket és meg fog jelenni nektek is Ő. Megjelenik s szól eképpen: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterheltetek és én megnyugosztalak titeket“. „Vegyétek fel magatokra az én igámat és tanuljátok meg tőlem, hogy én szelid és alázatos szivű vagyok és nyugalmat találtok a ti lelketekben“ és hogy „a ti béketűréseitek által nyeritek meg lelketeket“.

Szelidlelkűség, alázatosság és békességes tűrés! Ezek az ő életének kipróbált fegyverei, ezekkel vívta meg élete nagy csatáit s nyerte meg az ő minden győzelmek felett álló nagy győzelmét: örökéletét.

Nehéz időket élünk. Súlyos keresztet rak reánk egyéni, családi, egyházi és faji életünk egyaránt. Életünk hitével, lelkesedésével és cselekedeteivel mindennap feleletet kell adnunk a „lenni vagy nem lenni“ nagy kérdésére. Ehhez a Jézus fegyverzete kell: a szelidség, amely nem ismer haragot, irigységet és gyűlöletet; az alázatosság, ami a világot fenntartó és kormányozó erővel, az isteni hatalommal és akarattal szemben való engedelmisséget jelenti és végül a békességes tűrés, ami az élet parancsolta nehéz és megpróbáló feladatok miatti siránkozás, zugolódás és tiltakozás helyett a bátor helytállást, a hűséges kitartást és a harc megharcolását jelenti.

Ime ilyen viz ömlik és árad ki a mi erőforrásunkból. Jöjjetek hát mind, kik megfáradtatok, eltikkadtatok, megszomjuhoztatok és meritsetek, hogy felfrissüljeteK, megenyhüljeteK, de előbb imádkozzunk.

Gondviselő Isten, Édes jó Atyánk!

Asztal körül állunk. A te lelki eledellel és itallal gazdagon megrakott asztalod körül. Messze vidékekről jöttünk; megfáradva, éhesen és szomjason érkeztünk. Boldogan csillant megbágyadt szemeinkben a beteljesedés mosolya, mikor ideérkeztünk. Fokozta lelkünk örömét az e lakomát készítő gazda, Jézus őszinte hívása: „Jöjjetek én hozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterheltettetek és én megnyugosztalak titeket”; „vegyétek és egyétek”.... „valahányszor ezt teszitek, mindig az én emlékezetemre tegyétek”. Még sem merünk hozzányulni az ételhez és italhoz. Nem, mert az ide hívó szelid szónak a visszhangja füleinkben visszacseng: „de próbálja meg azért az ember magát és úgy egyék abból a kenyérből és úgy igyék abból a pohárból, mert aki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik és iszik magának”.

Tudjuk jól, hogy mindannyiunk részére terítetted asztalodat s mégsem merünk mindnyájan hozzájárulni. Nem a te ítéletedtől való félelem miatt nem merünk közeledni, hiszen jól tudjuk, hogy a te tökéletes jóságod még bűnös voltunkban is, még tékozló fiúságunkban is csak áld és felemel, hanem önmagunk ítélete, lelkünk vádjai miatt remegünk.

Sokszor voltunk abban a csoportban, mely Judással az élen a sötétség leple alatt, titkosan bujkálva kereste a mestert, hogy hűséget és szeretetet hazudva, álnokul elárulja őt; nem egyszer voltunk Péterrel a kertben s fogadkoztunk, hogy még életünk árán is szolgáljuk az igazságot s amikor az ügy áldozatot kívánt, mikor valóban bizonyosságot kellett volna tennünk, megtagadtuk, mintha sohasem ismertük volna. Az igazságért kereszthalálra menő bajnok értékét elismertük és sokszor meg is ünnepeltük, de golgotás útja szenvedéseiből részt nem vállaltunk. Ezért remegünk, ezért nem tudunk lelkünk vádjai nélkül megállani az emlékezet asztala mellett. De mert tudjuk és érezzük, hogy nekünk ennek áldásaiból részesülnünk kell, nekünk a lelki erők eme forrásából meritenünk kell, hozzád fordulunk gyarlóságunk, vétkeink, tévedéseink beismerésével és arra kérünk, hogy ha vétkeztünk ellened, ne büntess érdemeink

szerint. Hallasd lelkünkön keresztül megbocsátó szódat: „megbocsájtattak a te vétkeid, kelj fel, eredj el és többet ne vétkezzél”. Mi megígérjük és megfogadjuk, hogy szívünk tisztaságát sem szó, sem tett által megzavarni nem engedjük és hogy sohasem fogjuk lelki szemeink előtt téveszteni azt, aki nekünk e jegyek vétele által emlékezetünkben megjelenik, aki a mi számunkra „az út, az élet és az igazság”. Ó hallgasd meg imádságunkat és bocsáss ez asztalhoz minket Miatyánk . . . Ámen.

Férfiak imádsága.

„Ha nem a te törvényed lett volna az én gyönyörűségem, elvesztem volna az én nyomoruságomban”. Isten, Jó Atyánk! A te törvényed megtartotta őseinket, áldozathozatalra és küzdelemre erőssé tette őket. E törvény tarthat meg minket is csupán. Óh ird be hát ezt lelkeinkbe, hogy igaz gyönyörűséggel teljesítve annak minden intését, éljük át a megpróbáló időket.
Ámen.

Nők imádsága.

„Szenved-e valaki ti közöttetek? imádkozzék!” Jó Istenünk! A te leányaid a mindennapi élet szenvedéseiből kétszeres részt hordoznak s hogy a súlyos teher alatt nem esnek össze, az a női szív csodálatos erejének köszönhető. Ez a szív imádsággal táplálkozik, attól kapja csodás erejét. Óh tanítsd őket igazán, őszintén és buzgón imádkozni. Ámen.

A gyülekezet imádsága.

Édes Atyánk, jó Istenünk! Amekkora félelemmel és aggodalommal közeledtünk ez asztalhoz, éppen akkora hálával és köszönettel akarunk távozni innen. Meghallgattad imádságunkat, bűnbánatunkat és könyörgésünket egyaránt. Láttad, hogy meg vagyunk fáradva, meg vagyunk terhelve az élet ezerféle küzdelme miatt s hogy enyhületet és felfrissülést keresünk, felnyitottad a te szent forrásodat, a mi erőforrásunkat s bőszégesen részesítettél belőle. Nem nézted, hogy ki érdemes rá és ki nem, hanem csak azt nézted, hogy kinek van szüksége rá. Köszönjük, hálával köszönjük neked ó örök gondviselés a nagy kegyelmet, mely minket a reánk váró nagy feladat, a történelmi hivatás betöltésére megerősített.

Cselekedd jó Istenünk, hogy a most nyert lelki erőket

megőrizhessük, hogyha majd sorompóba állít az élet s a szent ügy, melynek szolgálatára és munkálására ma elköteleztük magunkat, öntudatos lélekkel vállaljuk és végezzük a nagy idők nagy kötelességeit.

De juttass e lelki áldásaidból azoknak is, akik testben nincsenek most közöttünk, de lelkileg együtt éreznek velünk, hogy ez asztaltól szétáradó hit, bizalom és reménység frissítse fel és ujítsa meg az ő megfáradt lelküket is.

Áldásod legyen anyaszentegyházunkon, annak népén és minden intézményén most és mindörökké. Ámen.

Megáldás.

„Menjetek el békességgel Ur Istennek áldottai“. A szent forrásból meritett lelki kincseket: a szelidlelkűséget, az alázatosságot és békességes tűrést, mint a mostani nagy küzdelmünk legbiztosabb fegyvereit őrizzétek meg, hogy mint Jézus Krisztus jó vitézei, eredménnyel harcolhassatok. Ámen.
